

Responsum fra DSKM's bestyrelse om vagtordninger i specialet klinisk mikrobiologi

Dansk klinisk mikrobiologi er et selvstændigt lægeligt laboratoriespeciale med døgnvagt. En aktiv lokal klinisk mikrobiologisk afdeling, der kender de lokale kliniske afdelinger og deres faste lægestab, giver de bedste muligheder for en kvalitetsbevidst vejledning i prøvetagning, korrekt transport, samt hurtig og relevant prøvetagning. Derved opnås de bedste muligheder for sammen med den kliniske afdeling at tilrettelægge rationelle undersøgelsesprogrammer, overveje differentialdiagnoser, indlede den rette primære behandling af infektioner og efterfølgende optimere behandlingen. Dette gælder for både akutte og ikke-akutte undersøgelser såvel som for rådgivning i dagtid og i vagtperioder.

Der er derfor med få undtagelser etableret en lokal klinisk mikrobiologisk afdeling i hvert amt og tilsvarende i hovedstadsområdet. Herved er der på samme tid sikret både et nærhedsprincip og en rationel udnyttelse af ressourcerne til klinisk mikrobiologiske ydelser.

Af historiske grunde er der på baggrund af sammensætningen af personale (bioanalytikere og læger), faglig efterspørgsel og økonomiske ressourcer i de klinisk mikrobiologiske afdelinger etableret forskellige vagtordninger. Der er således eksempler på vagtordninger baseret på enten bioanalytikere eller læger men også på en kombination af en lægelig vagtordning og en bioanalytikervagt. Nogle vagtordninger dækker hele døgnet, andre kun mindre perioder af døgnet. Der er også eksempler på fælles vagtordninger for naboamter. Forudsætningen for en lokal vagtordning kan imidlertid ændres, og der vil derfor med passende mellemrum være behov for en genovervejelse af den gældende vagtstruktur.

For etablering af en akut vagtfunktion for klinisk mikrobiologi gælder der 3 overordnede hensyn, som på ansvarlig måde skal balancere over for hinanden.

- 1) **Fagligheden:** Kan den der er i vagt udføre en faglig forsvarlig undersøgelse af en akut mikrobiologisk prøve og/eller yde den nødvendige rådgivning.
- 2) **Tidsfaktoren:** af hensyn til patienten skal der sikres den kortest mulige tid fra den akutte undersøgelse bliver efterspurgt og svar på undersøgelsen bliver meldt tilbage til klinikeren.
- 3) **Økonomien:** af hensyn til både personalesammensætning og økonomiske ressourcer generelt må prioriteringen imellem løsning af klinisk mikrobiologiske opgaver i dagtid og i vagtperioder overvejes nøje i hver enkelt klinisk mikrobiologisk afdeling.

Ad 1) Bioanalytikere kan med daglig supervision af speciallæger i klinisk mikrobiologi varetage en vagtfunktion med henblik på undersøgelse af akutte mikrobiologiske prøver. Akut klinisk mikrobiologisk rådgivning bør ideelt set varetages af en speciallæge i klinisk mikrobiologi men kan foretages af andre læger under daglig supervision af speciallæger i klinisk mikrobiologi.

Ad 2) DSKM går principielt ind for nærhedsprincippet, som skal sikre, at der hurtigst muligt kan iværksættes en akut mikrobiologisk undersøgelse i den nærmeste klinisk mikrobiologiske afdeling. Da tidsfaktoren er bestemt af mange ting herunder ikke mindst logistikken kan forsvarlige vagtordninger tænkes etableret mellem en eller flere naboamter efter overvejelse af lokale muligheder for transport af prøver og aktivering af vagtpersonale.

Ad 3) Det er vigtigt, at speciallægerne i de klinisk mikrobiologiske afdelinger etablerer arbejdsfunktioner og vejledning af de kliniske afdelinger i det daglige arbejde, som medvirker til at minimere behovet for henvendelser fra klinikere i vagtperioden. Prøver til mikrobiologisk undersøgelse bør tages og indsendes hurtigst muligt, således at undersøgelser i vagtperioden kun

efterspørges på reelt akutte patienter. Mange henvendelser om klinisk mikrobiologisk rådgivning i vagtperioden kan håndteres via de kliniske afdelinger egne speciallæger eller afhjælpes ved gode skriftlige behandlingsinstrukser. Prioritering af en lægefaglig indsats i dagtiden i klinisk mikrobiologisk afdeling kan ofte mangedoble effekten for den kliniske afdeling i forhold til en indsats, som foretages i en periode af døgnet med en begrænset efterspørgsel af akutte mikrobiologiske undersøgelser og rådgivning

DSKM's bestyrelse mener derfor,

- at der ved de klinisk mikrobiologiske afdelinger bør være en vagtordning, som hele døgnet sikrer en hurtig undersøgelse af akutte prøver fra patienter med infektioner, hvor en akut undersøgelse kan få umiddelbar betydning for behandlingen af patienten fx ved malaria og bakteriel meningitis. Endvidere at den nødvendige lægefaglige rådgivning om tolkning af akutte undersøgelser og antimikrobiel behandling af patienter kan ydes i vagtperioden.
- at der for klinisk mikrobiologiske afdelinger, som på grund af personalets størrelse og sammensætning ikke magter selvstændig vagtordning, kan etableres et passende samarbejde med en eller flere naboamters klinisk mikrobiologiske afdeling for at sikre en forsvarlig håndtering af akutte mikrobiologiske prøver og henvendelser om lægefaglig rådgivning uden for afdelingens normale åbningstid. Med den udbredte anvendelse af edb-systemer til registrering af mikrobiologiske undersøgelser og klinisk mikrobiologisk rådgivning vil der i en fælles vagtordning være gode muligheder for at sikre, at både resultatet af de akutte og ikke-akutte mikrobiologiske undersøgelser og tilhørende rådgivning kan samles i den klinisk mikrobiologiske afdeling, som i det daglige betjener den kliniske afdeling hvor patienten er indlagt.

På bestyrelsens vegne, den 15-08-2003

Jens K. Møller
Formand